

دهه فجر ۱۴۰۰
انقلاب
فجر انقلاب

۴۰سال فعالیت سازمان سینمایی حوزه هنری

■ **مصطفی شاه‌کریمی**

سازمان سینمایی حوزه هنری یا همان سسوره سینما یکی از زیربخش‌های حوزه هنری انقلاب اسلامی است که هم‌زمان با روزهای ابتدایی تشکیل این نهاد انقلابی و سال‌های اولیه پیروزی انقلاب اسلامی پایه‌گذاری شد.

دهه اول فعالیت این سازمان یعنی از سال ۶۰ تا ۶۹، ۲۴ فیلم توسط ۱۵ کارگردان خلق شد که به‌طور متوسط این سازمان در زمان دفاع مقدس دو فیلم در سال تولید کرده است. همچنین سازمان سینمایی حوزه هنری در سال‌های ۶۴ و ۶۸ با ساخت چهار فیلم بیشترین فعالیت و در سال‌های ۶۰ و ۶۱ هر کدام با ساخت یک فیلم کمترین فعالیت را در این دهه داشته است.

در این دوره پنج فیلم توسط محسن مخملباف و سه فیلم به صورت جداگانه توسط شهیار بهرانی و محمدرضا هنرمند تولید شده است، یعنی این سه کارگردان بیشترین همکاری را با حوزه در دهه ۶۰ داشته‌اند. این سازمان در دهه دوم فعالیت خود که با همکاری فیلمسازان جدید رقم خورد، توانست ۲۹ فیلم در همکاری با ۲۴ کارگردان بسازد، یعنی به‌طور میانگین هر سال برای اولین بار اتفاق افتاد، همکاری با تهیه‌میه میلانی بود.

همچنین بیشترین اثر تولیدشده در این دهه مربوط به سال ۷۷ با هفت اثر و کمترین اثر تولیدشده در این دهه مربوط به میانه دهه ۷۰ یعنی سال‌های ۷۴ و ۷۵ با یک اثر بوده است.

داوود میرباقری با ساخت سه فیلم بیشترین همکاری را با حوزه هنری در این دهه داشته است و کارگردان مطرح دیگری از جمله کیومرث پوراحمد، محمدرضا هنرمند، ابراهیم حاتمی‌کیا، رسول ملاقلی‌پور و احمد مرادپور هر کدام دو اثر را در همکاری با حوزه خلق کرده‌اند. با نگاهی به دهه سوم فعالیت حوزه هنری، به این مسئله می‌ی‌بریم که حوزه هنری دوره پُر فراز و فرودی را در تولید آثار سینمایی پشت سر گذاشته، به گونه‌ای که در سال

۸۳هفت اثر و در سال ۸۵ یک اثر خلق کرده است. ۳۳ اثر توسط ۲۶ کارگردان در دهه سوم فعالیت حوزه هنری یعنی سال‌های ۸۰ تا ۸۹ به تولید رسیده که به‌طور میانگین هر سال بیش از دو فیلم ساخته شده است. ۹ سوی دیگر بیشترین کار تولیدی در سال ۸۳ و کمترین آن در سال ۸۵ بوده است. وحید موسیایی و رضا میر کریمی هر کدام یک تولید سه فیلم سینمایی در این دهه بیشترین همکاری را با حوزه هنری داشته‌اند و علی وزیریان، محمدمتین پاشا،هنرگازانسیه‌شاه‌حسینی و محمدعرب‌با ساخت دو اثر در دهه‌های بعدی قرار دارند. آخرین دهه‌ای که باید به آن بپردازیم، دهه ۹۰ یعنی دهه چهارم فعالیت سازمان سینمایی حوزه هنری است که به دلایلی با افت در زمینه تولیدات آثار سینمایی همراه بوده است.

۱۹فیلم در دهه ۹۰ در همکاری با ۱۹ کارگردان تولید شده است. سیدجلال اشکنری با تولید دو فیلم سینمایی بیشترین همکاری را با این سازمان در این دهه داشته و به‌طور میانگین بیش از یک فیلم در سال تولید شده است.

اگرچه فیلم‌های زیادی در این دهه تولید نشده‌اند اما ۱۱ فیلم از ۱۹ اثر ساخته شده در دهه ۹۰ در ۱۰ دوره اخیر جشنواره ملی فیلم فجر به جز دوره سی و چهارم و سی و هشتم به نمایش در آمدند. همچنین با فیلمسازان مطرح و تولید ۱۰۵ فیلم یکی از افتخارات «سازمان سینمایی حوزه هنری» در ۴۰ سال فعالیتش است؛ سازمانی که تلاش در راسته‌های ورود به پنجمین دهه فعالیتش قصد دارد میراث کهن خود را احیا کند و تولیداتش را به لحاظ کمی و کیفی افزایش دهد. این سازمان در تولید فیلم و در دوره مدیریت جدید خود روی چهار فیلم سینمایی سرمایه‌گذاری کرده است که هر چهار اثر در بخش سودای سیمرغ چهلپنجم جشنواره فیلم فجر که روز چهار در حال برگزاری است، حضور دارند و قصد دارد این مسیر را برای سال‌های آینده نیز ادامه بدهد.

«هد»، «هناس»، «دسته دختران» و «شادروان» اسامی فیلم‌هایی است که در بزرگ‌ترین رویدادهای سینمایی کشور حضور دارند که دو اثر «هد» و «هناس» توسط این سازمان تولید و دو اثر دیگر در همکاری با بنیاد سینمایی فارابی ساخته شده است. «هد» به کارگردانی امیرعباس ربیعی و تهیه‌کنندگی محمدرضا شفیعی درام سیاسی شاشکانه و روایتی از روزایی زندگی شهید بهشتی است، «هناس» به کارگردانی حسین درابی و تهیه‌کنندگی محمدرضا شافعی با نگاهی زنانه به یک مقطع ملتهم از تاریخ معاصر می‌پردازد. «دسته دختران» به کارگردانی منیر قیدی و تهیه‌کنندگی محمدرضا منصورکی که قصه زنان جنگ است و «شادروان» به کارگردانی حسین نمازی و تهیه‌کنندگی عباس نادران روایتی شیرین از یک ملودرام اجتماعی در بستر خانواده‌ای حاشیه‌نشین است.

باید منتظر ماند و دید سازمان سینمایی حوزه هنری که دهه پنجم فعالیت خود را پُر قدرت آغاز کرده است، می‌تواند به مسیر خود در تولید آثار سینمایی آینده نیز ادامه دهد یا نه.

روزنامه سیاسی، اجتماعی و فرهنگی صبح ایران
صاحب امتیاز: پیام‌آوران نشر روز
مدیرعامل و مدیر مسئول:محمدجواد اخوان
سرمدبیر: غلامرضاصادقیان
آدرس: تهران، خیابان شهید مطهری
قطاع میزبای شیرازی، پلاک ۳۸۴
سازمان آگهی‌ها: ۸۸۴۹۸۴۵۸
روابط عمومی: ۸۸۴۹۸۴۴۸،نمابر: ۶-۸۸۸۴۵۶۳۴۴
توزیع: شرکت نشر گستر امروز ۸۸۴۹۸۴۷۶
چاپ تهران: چاپخانه روزنامه جوان
www.javanonline.ir

| روزنامه جوان | شماره ۶۴۲ | سه‌شنبه ۱۹ بهمن ۱۴۰۰ | ۶ رجب ۱۴۴۳ | اذان ظهر: ۱۲:۱۸ | غروب آفتاب: ۱۷:۳۹ | اذانمغرب: ۱۷:۵۸ | نیمه‌شب شرعی: ۲۲:۲۶ | اذان صبح فردا: ۵:۲۳ | طلوع آفتاب فردا: ۱۰:۶۵۸

نگاهی به فیلم‌ها و سریال‌های ساخته‌شده با محوریت خلبانان ایرانی به مناسبت روز نیروی هوایی بلندپروازی سینما در بازتاب رشادت‌های نیروی هوایی

■ **محسن محمدی**

سه‌سه سال دیگر که تقویم ورق بخورد، یک قرن از تأسیس نیروی هوایی در ایران می‌گذرد. رشادت‌ها و جانفشانی‌های نیروی هوایی در ایران در دوران دفاع مقدس نیز نگاه کارگردانان در سینما و تلویزیون به‌نمانده و پر از یاد‌های از فیلم‌ها و سریال‌های ساخته شده در ژانر دفاع مقدس، با محوریت یا نگاه جدی به حماسه‌آفرینی‌های خلبانان ایرانی تولید و روی پرده رفته است. به مناسبت ۱۹بهمن، روز نیروی هوایی و سالروز بیعت همافران با امام خمینی در بهمن ۱۳۷۵، نگاهی داشته‌ایم به چند فیلم و سریال شاخص که با این موضوع ساخته شده‌اند.

■ **«عقاب‌ها» بر فراز گیشه**

مرحوم ساموئل خاچیکیان به عنوان استاد

سینمایی دلپهر در ایران در یکی از اولین و جدیدترین فیلم‌های ساخته‌شده درباره دفاع مقدس سرخ خلبانان ایرانی می‌رود و «عقاب‌ها» رامی‌سازد.عقاب‌هاگر رکورددار نباشد،دست‌کم یکی از پرمخاطب‌ترین فیلم‌های تاریخ سینمای ایران است. این فیلم در سال‌های متمادی اکران قریب ۹میلیون تماشاگر داشته است و اگر بهای امروز بلیت سینما را ملاک قرار دهیم، چیزی حدود ۱۸۰ میلیارد تومان فروش کرده است. فیلمنامه عقاب‌ها بر اساس داستان واقعی نجابت یک خلبان ایرانی به نام یدالله شریفی‌راد توسط کردهای عراقی به نگارش درآمده است. جاشید هاشم‌پور و سعید راد نقش‌های اصلی فیلم را ایفا می‌کنند که از قضا، هر دو پس از اکران، یکی برای مدتی و دیگری برای سال‌ها ممنوع‌النگار می‌شوند. همچنین به علت شرایط بد اقتصادی زمان جنگ و کمبود کتابتپو، اکثر سکانس‌ها با یک برداشت تصویربرداری می‌شود و به همین دلیل، مرحوم خاچیکیان تمرینات زیاد و متعددی را برای سکانس لحاظ می‌کند.عقاب‌ها برای بسیاری از ایرانیان یکی از پایه‌های ثابت نوستالژی در دهه ۶۰ است. این فیلم اما فرزند زمانه خویش و با معیارها و ملاک‌های آن سال‌ها ساخته شده است.

■ **«حمله به آ۳» به سفارش شهید ستاری**

فیلم شهیار بهرانی با الهام از عملیات موفق و اعجاب‌انگیز آج ۳ موسوم به حمله فانتوم‌ها ساخته شده و سوزهای ۲۰۰ پار پرداخته‌شده؟! و مخاطب را با سؤال «خب که چی؟! اینه چرا؟!» برده کردی از سالن! کار خوبی نیست، این جوری نمی‌تونیم مثل پدرت بهت افتخار کنیم. راستی پدرت چرا این فیلم را تهیه‌کنندگی کرد اصلا!؟

■ **حکمت**

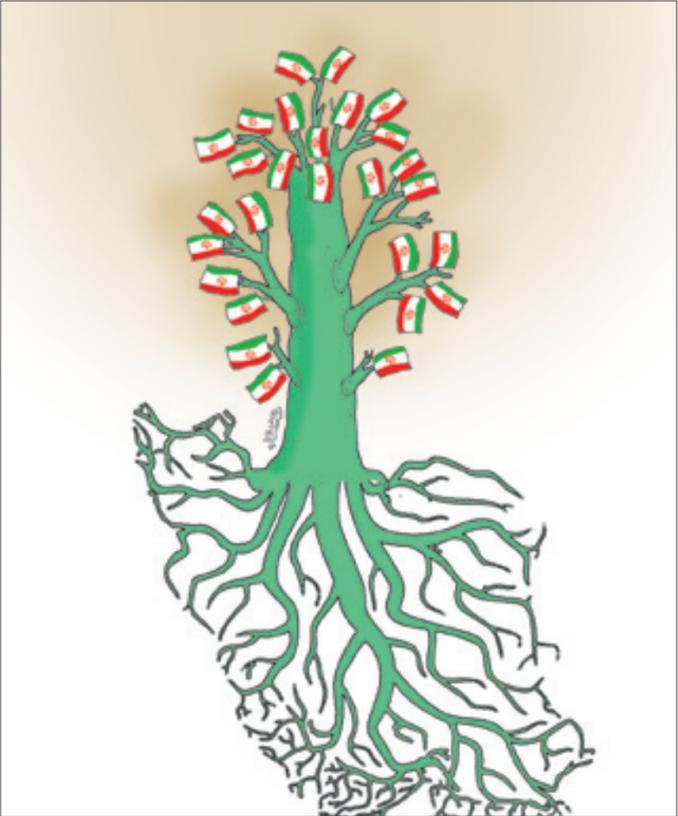
امام علی(ع):

کسی که به تو گمان نیکی برد، گمانش را (علماً) تصدیق کن.

(نهج البلاغه نامه ۳۱)

| روزنامه جوان | شماره ۶۴۲ | سه‌شنبه ۱۹ بهمن ۱۴۰۰ | ۶ رجب ۱۴۴۳ | اذان ظهر: ۱۲:۱۸ | غروب آفتاب: ۱۷:۳۹ | اذان صبح فردا: ۵:۲۳ | طلوع آفتاب فردا: ۱۰:۶۵۸

■ **نما | حسین کشکار**

■ **نقد فیلم**

افشین علیار

«نگهبان شب» خامدستانه و سطحی

«نگهبان شب» رضا میر کریمی تکلیف خود را نمی‌داند، یک کاراکتر شهرستانی دارد که به شدت متغفل و عقب‌افتاده است و این ربطی به سادگی و پاکی ندارد

نه منفی و نه حتی خاکستری و حتی نمی‌تواند اختلاس کند چراکه شخصیت‌سازی‌اش به شدت لنگ می‌زند. اینکه رسول به عنوان یک شهرستانی گمول می‌خورد هم منطقی نیست، او سرباز نیروی انتظامی بوده و حتماً در دوران خدمت آدم‌های ناسالم را دیده و می‌تواند فرد مشکوک را شناسایی کند، پس چطور حاضر می‌شود با به پای خواسته‌های کلان‌ی جلو برود و اینکه او نگران آدم‌هایی است که سرمایه‌های کلان را از دست داده‌اند! یعنی نمی‌تواند یک شخصیت ساده موجب اخلاق‌گرایی او باشد. میر کریمی برای خلق شخصیت رسول تمهیدات لابه‌ای را لحاظ نکرده و ما با یک اشتفگی مواجهیم، زندان رفتن رسول و آزاداش پس از دو هفته به شدت شوخی به حساب می‌آید و اینکه او زندانی شدنش را از همسرش پنهان می‌کند، دلیلی برای مسئولیت‌بودنش نیست.

رسول هیچ کار کردی ندارد و حتی نمی‌تواند به خانواده همسرش کمک کند و حتی شوهر قابل قبولی نیست یا نگهبانی‌اش هم نمی‌تواند متقاعدکننده باشد. این ضعف‌های فیلمنامه باعث شده است نگهبان شب یک اثر محافظ کارانه در برخورد با مسائل روز جامعه باشد چراکه اختلاس، پول‌های کلنیف یا تجمع فرهنگیان تبدیل به مسئله و دغدغه برای کارگردان نشده است، حتی رأی دادن آنها در روز انتخابات هم هیچ کار کردی ندارد. پانابندی مخاطب باز نمی‌شود و اضافه کنید ازایمردایی چه کمکی به روند فیلمی می‌کند جز شکل‌گیری یک سکانس نمادگرانه در پانابندی. اینکه چرا پنهان به حرف دایی گوش می‌دهد منطقی نیست، اینکه او در قدیم باغبان آن زمین بوده و حالا او به بهنام دستور می‌دهد متقاعدکننده نیست. از سوی دیگر شخصیت بهنام تعلیق دارد، او نه مثبت است،

انگار دیگر باید عادت کنیم که رضا میر کریمی یک فیلم در میان می‌تواند دل مخاطبش را به دست بیاورد. پس از فیلم «دختر» که نتوانست نظرها را جلب کند، فیلم «فقرشیرین» تا حدودی توانست جذاب و داستاتگو باشد اما «نگهبان شب» دهمین فیلم میر کریمی اثری خامدستانه است و اینکه از تجربه‌های موفق چگونه توانسته به چنین اثری برسد، عجیب است؛ فیلمی که تکلیف خود را نمی‌داند.

این فیلم یک کاراکتر شهرستانی دارد که به شدت متغفل و عقب‌افتاده است. رسول پسر ۲۵ساله‌ای که نگهبان یک ساختمان نیمه‌کاره شده به راحتی وارد موقعیتی می‌شود که چندان تأثیری در روند یک فیلم ملودرام ندارد، یعنی میر کریمی سعی داشته است با یک طرح یک پا دوخطی وارد مسائل سیاسی یا اجتماعی شود و حرف از اختلاس یا پول کلنیف بزند، به همین دلیل او از فرهنگ‌یانی استفاده کرده که بهنام کلانی جوان سی‌وچند ساله به بهانه سرچ‌سازی سرمایه آنها را بالا کشیده است. اساساً میر کریمی در کارگردانی بیشتر به لابه‌های درونی شخصیت اصلی فیلمش نهایی بیشتری می‌داد و او را وارد بحران‌ها و موقعیت‌های حساس می‌کرد و شناخت مناسب و به‌فائده‌ای نسبت به شخصیت‌سازی داشت و می‌توانست با مهندسی دقیق، عناصر درام را کنار هم قرار دهد اما در نگهبان شب میر کریمی در سطح حرکت کرده، یعنی او سعی داشته است بسترسازی اجتماعی با سیاسی انجام دهد اما انگیزه شخصیت‌ها بیش از حد سطحی و قابل حدس است، مثل همان سکانس‌های اولیه که می‌فهمیم ناصیه دختر دایی است و در ادامه انگیزه رسول را برای ازدواج نمی‌دانیم.

او دنبال کار بود نه ازدواج، از سوی دیگر هیچ رابطه عاطفی میان رسول و ناصیه شکل نمی‌گیرد و این ازدواج در حد سوءمطاهب دو طرفه است، حتی کم‌شوئایی ناصیه هم برای مخاطب باز نمی‌شود و اضافه کنید ازایمردایی چه کمکی به روند فیلمی می‌کند جز شکل‌گیری یک سکانس نمادگرانه در پانابندی. اینکه چرا پنهان به حرف دایی گوش می‌دهد منطقی نیست، اینکه او در قدیم باغبان آن زمین بوده و حالا او به بهنام دستور می‌دهد متقاعدکننده نیست. از سوی دیگر شخصیت بهنام تعلیق دارد، او نه مثبت است،

■ **نگهبان شب**

ریتیم فیلم کند و از حوصله من خارج بود، ولی خب به هر حال یک قصه وجود داشت، هرچند شاید خیلی جذاب نبود اما سعی کردم تا بینیم آخرش چه می‌شود که چیز خاصی هم نشد واقعاً. شاید بهتر بود زودتر از سالن بروم بیرون.

واقعا لازم بود اینقدر ملال آور و خسته‌کننده؟

■ **موقعیت مهدی**

صادقانه بخواهم بگویم، بسا اینکه با بکری جزو شهدای شاخص است، ولی من تقریباً هیچ چیز از او نمی‌دانستم جز اینکه زمانی شهردار بوده است. از اینکه متوجه شدم بکری این سه برادر (علی، حمید و مهدی) مفقود است به شدت و عمیقاً متأثر شدم. چه کسی‌دهند خانواده‌شان...

خب مردم یک فیلم درباره یک شهید، چه چیزی قرار است به ما بگوید جز اخلاقی، منش و سرنوشت آن شهید؟ من بسیار بیش از چیزی که در این سال‌ها از رادیو و تلویزیون درباره این شهید دیدم و شنیدم، در این فیلم درباره‌اش فهمیدم، بنابراین فکر می‌کنم این فیلم کار خودش را کرد و به هدفش رسید. من هم کاملاً دوستش داشتم با اینکه برایم بسیار تلخ و غم‌انگیز بود.

خدا قوت می‌گویم به هادی حجازی‌فسر بابت اثر ارزشمندی که خلق کرد. دمت گرم آقای برادر!

مرحوم سجاد پور سینماگر و مدیری پرکار بود

سال ۱۳۷۸–۱۳۷۷ به کارگردانی جواد شقمقدری داشت که از شبکه ۲ پخش شد و داستان آن به مقطعی از زندگی امام خمینی (ره) و خانواده‌اش در شهر خمین می‌پردازد.

او همچنین تهیه‌کنندگی فیلم «آخرین ملکه زمین» به کارگردانی محمدرضا عرب را که داستان آن در مورد جوان افغانستانی است که در جست‌وجوی برای کار به ایران می‌آید بر عهده داشت.

تهیه‌کنندگی فیلم سینمایی «شکلات داغ» به کارگردانی حامد کلاهداری، از جمله فعالیت‌های او در کسوت سینمایی و سریال‌های تلویزیونی، مدیر کل اداره فیلم و تلویزیون سازمان فرهنگی– هنری شهرداری تهران، مدیر فرهنگسرای هنر (ارسیاران) و مؤسس و مدیر اجرایی هیئت اسلامی هنرمدان اشاره کرد.

وی در حوزه آثار تلویزیونی همکاری با سریال‌های متعددی از جمله تهیه‌کنندگی سریال «فتاب و زمین» محصول